

RAD HASKE AKADEMIJE ZA MEĐUNARODNO JAVNO PRAVO
U TOKU 1965. GODINE

Od dvadeset i šestog jula do dvanaestog avgusta 1965. godine održan je u Hagu 36. tečaj za međunarodno javno pravo. Ovaj tečaj koji se počev od 1923. godine u julu i avgustu održava pri Haškoj Akademiji za međunarodno pravo okupio je ove godine preko dvestotine učesnika iz zemalja sa svih kontinenata.

Tečaj se odvijao kroz predavanja i seminare i po nivou je zaista odgovarao renomeu profesora koji su ih držali:

— Opšti kurs je držao William Bishop profesor Mičigen Univerziteta (SAD). U svom kursu prof. Bishop se ograničio na popularno izlaganje materije ne upuštajući se u dublju analizu jer je u krajnjoj liniji to i bio cilj njegovog kursa. I pored toga izlaganja nekih pitanja bilo je neosporno interesantno bilo po načinu prilaganja predmeta ili po krajnjim zaključcima. U ovom smislu mogli bismo da navedemo sledeće teme: »Međunarodno i unutrašnje pravo« — Ovo pitanje nije objašnjeno kroz istorijsku kontroverzu »monističke« i »dualističke« teorije, već kroz tretman međunarodnog prava pred »for international« i pred »for national«; »Dejstva podele sveta« — u okviru ove teme istaknute su razlike koje postoje između grupa zemalja »blokova« i posledica tih razlika.

— Međunarodno pravo i nacionalna politika, L. Henkin, profesor Kolumbija Univerziteta (SAD). Izloženo je nekoliko pitanja od kojih posebno treba istaći »slučaj Kube« za koji prof. Henkin smatra da nije predstavljao legitimnu odbranu u smislu člana 51 Povelje UN, već pravo zaštite od važnih narušenja strategijske ravnoteže upotrebom ograničenih sredstava. Govoreći o zabrani jednostrane upotrebe sile prof. Henkin je pošao sa gledišta formalnog sagledavanja problema, ne zadirući u suštinu stvari i izneo mišljenje da su nove nacije protiv upotrebe sile kad tu silu drugi primenjuju, ali da i one same u nekim slučajevima pokušavaju da je upotrebe (naprimer protiv kolonijalizma ili suprematije belih).

— Aktuelni pravni aspekti problema izbeglica, F. Schnyder, Visoki komesar UN za izbeglice. Dat je kratak pregled istorijata izbeglica uz isticanje nedostataka Konvencije o izbeglicama iz 1951. godine pre svega zbog njenog vremenskog ograničenja. Posebna pažnja posvećena je ulozi Visokog Komesarijata za izbeglice. F. Schnyder smatra da je na današnjem stepenu razvitka pravo koje obuhvata izbeglice još uvek nepotpunog karaktera, a u većini slučajeva i nesigurno zbog odsustva individualnog prava kakvo postoji u slučaju azila.

— Ženevske konvencije iz 1949. godine, G. Draper, profesor Londonskog kraljevskog koledža (Engleska). Razmatrajući sadržinu člana 3 koji se odnosi na unutrašnje sukobe prof. Draper ističe da se sistem maksimalne zaštite žrtava internih sukoba sastoji u primeni najznačajnijih humanitarnih principa koje Konvencije sadrže i da Konvencije nikakvu drugu zaštitu nisu ugovorile. Kakav će biti stav drugih država ako u unutrašnjem sukobu čl. 3. bude povređen? Prema prof. Draperu tu ne bi bilo mesta primeni stava 7 člana 2 Povelje UN tako da bi intervencija ostalih država bila dopuštena. Izlažući problem kažnjavanja teških povreda Ženevskih Konvencija iz 1949. prof. Draper se zalaže da se stvori jedno međunarodno pravilo koje bi važilo za vreme rata pošto bi se tako uticalo na ljude da shvate da povrede ovih pravila mogu da dovedu čak i do smrtne kazne obzirom da današnji međudržavni sistem nije efikasan (naročito kod pitanja ekstradicije) i pored toga što je gonjenje individua bolje organizovano nego pozivanje na odgovornost država.

— Ekspanzija međunarodnog društva u 19. i 20. veku, A. Truyol y Serra, profesor Madridskog Univerziteta (Španija). Prof. Serra je obradio ovo pitanje kroz transformaciju evropskog društva u zapadno, koje posle 1856. godine, odnosno posle stupanja Turske u njegove okvire, više ne može da zadrži kvalifikaciju »hrišćansko« nego dobija naziv »civilizovane nacije«. Ovakvo stanje je ostalo do Prvog svetskog rata posle čega dolazi do »mondializacije« — stvaranja svetskog društva, jer u međunarodnu zajednicu, nizom dekolonizacija, stupaju i »oboje-ne« države. Današnja svetska međunarodna zajednica, prema prof. Serra ima sledeće karakteristike: nepostojanje središta oko koga bi gravitirale ostale države, a to je pre Drugog svetskog rata bila Evropa; heterogenost država članica međunarodne zajednice; velika međuzavisnost država.

— Pravila međunarodnog prava koja obuhvataju građanski rat, R. Pinto, profesor Pravnog fakulteta u Parizu (Francuska). Svoja izlaganja profesor Pinto je usmerio na nekoliko glavnih zaključaka: funkcionalno je predstavio odnos između građanskog i međunarodnog rata kao krugove koji se ne dodiruju, ali koji mogu i da se seku što bi značilo da građanski rat može da bude inicijator međunarodnog. Kao primer te transformacije navodi vazdušne napade na Severni Vijetnam. Prof. Pinto takođe zauzima stav da strana pomoć ne može da utiče na pravnu prirodu sukoba, te prema tome zbog fakta strane pomoći građanski rat ne bi mogao da se tretira kao međunarodni.

— Zbog sprečenosti K. Iyatilleke-a, profesora Cejlonskog Univerziteta, koji je trebalo da drži predavanje »Principi međunarodnog prava u budističkoj doktrini«, održao je predavanje Georges Berlia, profesor Pravnog fakulteta u Parizu na temu »Tumačenje ugovora«. Prof. Berlia je svoje predavanje zasnovao na konfrontaciji gledišta Politisa, koji smatra da sve članove ugovora treba tumačiti na isti način i Žorža Sela čije je gledište po ovom pitanju da svaki član ugovora treba posebno tumačiti i na svaki član primenjivati poseban metod tumačenja. Govoreći o »travaux preparatoires« prof. Berlia kaže da ovi radovi imaju subsidijerni karakter i iznoseći ekstremna gledišta po ovom pitanju, odnosno anglosaksonsku i latinoameričku struju, pokušava da

ove dve struje pomiri tako da usvaja kompromisan stav. Kod tumačenja ugovora autor ove teme razlikuje dve faze: gramatičku i u slučaju nedovoljnosti prve faze smatra da treba pristupiti logičkom da bi se otkrili cilj, predmet i motivi jednog akta. U nekim slučajevima dolazi u obzir i treća faza naročito pri tumačenju presuda, koja bi se sastojala u iznalaženju i tumačenju onoga što u presudi nije rečeno.

Kao što je već rečeno drugi način rada bili su seminari na kojima se uglavnom diskutovalo o materiji koja je prethodno obrađivana na predavanjima, ali i o temama koje su posebno određene za obrađivanje na seminarima. Stiče se utisak da su seminari u izvesnom broju slučajeva dobili notu subjektivnog eksponiranja ličnosti samih slušalaca Akademije i to je bio jedan od retkih nedostataka ovog tečaja. Najzanimljiviji seminari bili su oni koje su vodili profesori Bishop i Henkin kao i prof. Pinto, jer se na njima diskutovalo o aktuelnim međunarodnim problemima — Santo Domingu, Vijetnamu, a i slučaj Kube je našao svoje posebno mesto u diskusiji. Iznenadujuće je delovalo da su baš slušaoci iz SAD bili protiv ovakvih postupaka njihove vlade i da su osuđivali ovakve korake.

Slobodan Milenković, asistent
Pravno-ekonomskog fakulteta
u Nišu

VI. FAKULTETSKA HRONIKA ZA ŠKOLSKU 1965/66. GODINU

A. STUDENTI FAKULTETA

1. Na studijama

Pravni odsek

godina studija	redovni st.	vanredni st.	ukupno
I. godina	339	196	535
II. godina	231	68	299
III. godina	97	264	361
IV. godina	92	35	127
aposlventi	49	49	98
Ukupno	808	612	1.420

Ekonomski odsek

godina studija	redovni st.	vanredni st.	ukupno
I. godina	287	495	782
II. godina	260	182	442
III. godina	287	495	782
IV. godina	310	61	371
apsolventi	186	103	289
Ukupno	1.174	1.013	2.187